

Interreg

Co-funded by
the European Union

NEXT Poland-Ukraine

**PODSUMOWANIE PROCESU
STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU
PROGRAMU WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ
INTERREG NEXT POLSKA-UKRAINA 2021-2027**

Niniejsza prognoza została przygotowana w 2021 r. dla trójstronnego Programu Interreg NEXT Polska-Białoruś-Ukraina 2021-2027 (przed decyzją Komisji Europejskiej o zawieszeniu współpracy z Białorusią, 4 marca 2022 r.).

Biorąc pod uwagę, że zarówno terytorium Programu po stronie polskiej i ukraińskiej, jak i zakres tematyczny Programu pozostały niezmienione w porównaniu z analizowanym w ramach SOOŚ, niniejszą prognozę należy traktować jako wiążący dla Programu Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 z wyjątkiem informacji dotyczących udziału Białorusi w Programie (w tekście i na grafikach, takich jak mapy, wykresy itp.).

Zespół autorski		
Kierownik projektu	dr inż. Jacek Jaśkiewicz	
Zespół autorski	mgr inż. Agnieszka Bartocha	
	dr inż. Jacek Jaśkiewicz	
	mgr inż. Aneta Lochno	
	Dr hab. Eugenia Maruniak	
	mgr Agnieszka Niemczynowicz	
	mgr Elżbieta Płuska	
	dr inż. Iwona Rackiewicz	
	mgr inż. Marek Rosicki	
	dr Elena Sanets	
	BA Thomas Schönfelder	
	mgr inż. Ireneusz Sobecki	
	mgr Anna Wahlig	
	mgr inż. Magdalena Załupka	

Spis treści

Zespół autorski.....	3
1 WSTĘP	5
2 RAMOWY PRZEBIEG STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	6
2.1 Uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie.....	6
2.2 Sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko	7
2.3 Uzyskanie wymaganych opinii.....	7
2.4 Zapewnienie udziału społeczeństwa w opiniowaniu	8
2.5 Analiza uwag i wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych	9
3 PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z PRZEBIEGU POSTĘPOWANIA W SPRAWIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	10
3.1 Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko.....	10
3.2 Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko	12
3.3 Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	12
3.4 Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych	13
4 ZAŁĄCZNIKI	13

1 WSTĘP

Przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko był projekt Programu Współpracy Transgranicznej Interreg Polska-Białoruś-Ukraina 2021-2027 (dalej: Program). Zgodnie z ustaleniami ocena strategiczna oddziaływania na środowisko Programu została przeprowadzona przez polskie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej za pośrednictwem Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu (Centrum Projektów Europejskich), przy udziale organów właściwych ds. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko Polski, Białorusi i Ukrainy według przepisów prawa polskiego, do których transponowano odpowiednie przepisy prawa UE. Jednakże w procedurze oceny strategicznej uwzględnione były również wymogi przepisów prawnych Białorusi i Ukrainy, w szczególności w zakresie udziału społeczeństwa w ustalaniu zakresu Prognozy oraz jej opiniowania.

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią: ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹ [dalej: ustawa o oś] oraz dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko².

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy, do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie, zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
- opinie właściwych organów (Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego),
- zgłoszone uwagi i wnioski,
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,

---

¹ Tekst ujednolicony Dz. U. 2020, poz. 283, z późn. zm.

² Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich L197/30 z dn. 21.07.2001 r.

- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

2 RAMOWY PRZEBIEG STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Programu została stwierdzona na podstawie art. 46 ustawy ooś.

Zgodnie z ww. art. przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagane jest dla polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z art. 3 pkt 14 ustawy, postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przebiegało w czterech etapach:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko,
- sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko,
- uzyskanie wymaganych opinii,
- zapewnienie udziału społeczeństwa w postępowaniu.

2.1 Uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie

Zgodnie z art. 53 i 57 pkt. 2 ustawy ooś, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko Programu został ustalony przez:

- Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, pismem znak: DOOŚ-TSOOŚ.411.16.2020.TW z dnia 28.12.2020 r.;
- Głównego Inspektora Sanitarnego, pismem znak HŚ.BW.530.12.2020.KK z dnia 16.02.2021 r.

Ponadto, w ustalaniu zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy udział wzięły organy właściwe ds. ocen oddziaływania na środowisko Białorusi i Ukrainy.

2.2 Sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko

Przy opracowywaniu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu, wzięto pod uwagę wymagania odnośnie zakresu i szczegółowości przedstawianych informacji, określone przez ww. organy.

Celem opracowania Prognozy, zgodnie z obowiązującymi przepisami i uzgodnieniami, jest m.in.: kompleksowa analiza możliwych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska, jakie mogą wystąpić w związku z realizacją przewidzianych w Programie działań, ocena występowania oddziaływań skumulowanych, analiza możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych.

2.3 Uzyskanie wymaganych opinii

Zgodnie z art. 54. ust. 1 ustawy, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej poddał projekt Programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz organów właściwych Białorusi i Ukrainy.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, pismem znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.8.2021.TW z dnia 28.07.2021 r. przedstawił uwagi do projektu Programu oraz do Prognozy oddziaływania na środowisko Programu.

Główny Inspektor Sanitarny, pismem znak: HŚ.BW.530.8.2021.KK z dnia 6 lipca 2021 r. poinformował, że nie wnosi uwag do przedłożonych dokumentów.

W imieniu organów właściwych Białorusi uwagi przesłało Centrum Międzynarodowej Pomocy Technicznej UE w Republice Białorusi.

Zgłoszone przez wyżej wymienione organy uwagi i opinie zostały przedstawione w tabeli stanowiącej załącznik nr 1. W tabeli przedstawiono również komentarze i wyjaśnienia odnośnie stopnia i sposobu uwzględnienia w Prognozie otrzymanych uwag i opinii.

Zgłoszone przez organy właściwe uwagi i opinie dotyczyły głównie:

- Uzupełnienia opisów stanu środowiska i dostosowania go do obszaru objętego znaczącymi oddziaływaniami przedsięwzięć objętych Programem,
- Rozszerzenia informacji o dziko występujących gatunkach, zbiorowiskach roślinnych i ekosystemach, które mogą być bezpośrednimi odbiorcami działań objętych Programem,
- Dostosowania analiz do stopnia szczegółowości Programu,
- Rozszerzenia listy zidentyfikowanych typów (rodzajów) przedsięwzięć, jakie mogą być realizowane w ramach Programu, w tym w ramach małej retencji,
- Rozszerzenia analizy podatności poszczególnych przedmiotów ochrony na obszary chronione, poza obszary Natura 2000 oraz wpływu na możliwości osiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód (JCW),
- Uzupełnienia analiz oddziaływań dużych projektów infrastrukturalnych,
- Rozszerzenia podrozdziału „Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu”,
- Dostosowania sposobu monitoringu wpływu na środowisko realizacji Programu do wskaźników realizacji całego Programu,
- Poprawy niektórych błędnych sformułowań,
- Korekty listy elementów środowiska wynikających z innej, w niż w polskim prawie, definicji środowiska w regulacjach prawnych Białorusi,
- Rozszerzenia analiz o skutki katastrofy w Czarnobylu oraz niebezpieczne zjawiska pogodowe

Wszystkie otrzymane uwagi i opinie przyczyniły się do poprawy niedociągnięć i udoskonalenia Prognozy.

2.4 Zapewnienie udziału społeczeństwa w opiniowaniu

Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy ooś, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentów.

Przygotowany projekt Prognozy oddziaływania został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne prowadzone były w okresie od 6 do 27 lipca 2021 r.

Informacje nt. przystąpienia do opracowywania projektu dokumentu i o jego przedmiocie, możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją oraz składania uwag i wniosków, w tym sposobu i miejscu ich składania, organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków, zostały zamieszczone na administrowanej przez Wspólny Sekretariat Techniczny Programu stronie internetowej Programu (<https://www.pbu2020.eu>).

W konsultacjach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani, w tym również osoby prywatne. Zainteresowani mogli zapoznać się z projektami dokumentów, które zostały umieszczone na ww. stronie internetowej. Uwagi i opinie można było składać na dedykowanym formularzu elektronicznym w językach: polskim, rosyjskim i ukraińskim.

2.5 Analiza uwag i wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych

W ramach konsultacji społecznych otrzymano uwagi od osób reprezentujących następujące organizacje: BirdLife Białoruś, Ukraińskie Towarzystwo Ochrony Ptaków i Narodowe Centrum Ekologii Ukrainy.

Uwagi głównie dotyczyły:

- Braku równorzędnych materiałów i danych do oceny stanu środowiska we wszystkich krajach uczestniczących w Programie,
- Dużego poziomu ogólności Programu i dopasowania do tego poziomu analiz wykonanych w ramach Prognozy,
- Uzupełnienia listy i opisów obszarów chronionych w Białorusi,
- Poprawienia tłumaczenia nazw ptaków na język rosyjski,
- Zaangażowania wszystkich stron Programu na rzecz zachowania Polesia jako integralnego, międzynarodowego, chronionego kompleksu przyrodniczego,
- Podkreślenia roli Polesia w kontekście globalnych zmian klimatu, nie tylko jako naturalny zbiornik wody i regulator przepływu rzeki Prypeć, ale także jako obszar stwarzający warunki do życia wielu zwierząt z „Czerwonej Księgi”,

- Znaczenia Polesia dla przyszłych pokoleń,
- Blokowania realizacji nieuzasadnionych projektów infrastrukturalnych, jak np. szlaku rzeczno E40,
- Zwrócenia uwagi na konieczność wykorzystania mechanizmów kontroli publicznej we wszystkich krajach uczestniczących w Programie,
- Uwzględnienia Wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady "nie czynić poważnych szkód" na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Wszystkie otrzymane uwagi zostały szczegółowo przeanalizowane pod kątem możliwości ich uwzględnienia w Prognozie. Szczegółowe zestawienie uwag i odniesienie do nich zostało przedstawione w tabeli stanowiącej załącznik nr 2.

3 PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z PRZEBIEGU POSTĘPOWANIA W SPRAWIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

3.1 Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko

W Prognozie podano informacje o zawartości Programu, przedstawiono uwarunkowania ochrony środowiska wynikające z przepisów prawa, a także dokonano analizy aktualnego stanu środowiska określając najważniejsze wyzwania ochrony środowiska w uczestniczących w Programie krajach, w których rozwiązaniu Program powinien mieć udział. Ponadto, na podstawie analiz, stwierdzono zgodność Programu z celami i kierunkami podstawowych dokumentów strategicznych Polski, Białorusi i Ukrainy oraz UE, jak też na poziomie globalnym.

W wyniku analizy i oceny istniejącego stanu środowiska wskazano na istniejące problemy środowiskowe istotne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju.

Wskazano, że odstępianie od realizacji Programu oznaczać będzie osłabienie realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki. Brak realizacji Programu przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku. Przedsięwzięcia określone

w Programie, jeśli w ogóle będą realizowane to w dalszej perspektywie w zależności od dostępnych środków i występujących inicjatyw.

W ramach Prognozy dokonano analizy i oceny znaczących oddziaływań na środowisko. Oceną objęto przede wszystkim takie elementy środowiska jak: ludzie, zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczna, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne i zabytki. Zidentyfikowano oddziaływania na środowisko poszczególnych działań w odniesieniu do ww. elementów. Przedstawiono je w formie matrycy pozwalającej na orientacyjną identyfikację oddziaływań na środowisko. Sumaryczna analiza oddziaływań wykazała, że realizacja działań wynikających z Programu będzie miała zdecydowanie prośrodowiskowe oddziaływanie. Natomiast odnośnie do zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań, wskazano podstawowe środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko. Realizacja Programu nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewidziano podjęcia działań w tym zakresie.

Ocenia się, że projekt Programu, jako całość, będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko i sprzyjać rozwiązaniu szeregu problemów dotyczących stanu środowiska w regionie.

Niemniej niektóre obszary wsparcia, szczególnie w zakresie gospodarki wodnej i ściekowej, mogą wpływać negatywnie znacząco na środowisko³ lub na jego poszczególne elementy. Szczegółowe wnioski w tym zakresie przedstawione są w odpowiednich rozdziałach Prognozy. Trzeba jednak zaznaczyć, że możliwe jest takie ukształtowanie planowanych przedsięwzięć, aby oddziaływania istotnie wyeliminować, ograniczyć lub skompensować.

Mając na uwadze cele i zakres Programu na etapie opracowania niniejszej Prognozy nie zidentyfikowano znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz Emerald, w tym na ich integralność i spójność. Należy jednak zaznaczyć, iż nie zostały w Programie sprecyzowane konkretnie wszystkie projekty, jakie będą wspierane w ramach Programu. W związku z tym nie można zatem wykluczyć znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i Emerald w przypadku indywidualnych inwestycji, co może być ocenione dopiero na etapie projektowania.

---

³ W rozumieniu przepisów ustawy o oś

Należy podkreślić, że Prognoza ma charakter ogólny, natomiast pełna ocena wpływu na środowisko będzie dokonana na poziomie przygotowania do realizacji poszczególnych projektów.

W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań Programu na środowisko w Prognozie zaproponowano zasady monitorowania skutków realizacji programu oraz szereg rekomendacji zmniejszających negatywne oddziaływania lub ewentualne rozwiązania alternatywne.

3.2 Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Na podstawie analizy zakresu Programu nie stwierdzono oddziaływań transgranicznych, choć takie mogą wystąpić przy ocenach poszczególnych projektów, jednak prawdopodobieństwo ich wystąpienia jest niewielkie. W związku z powyższym postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko nie podjęto.

3.3 Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Proponuje się, aby podstawą monitoringu skutków realizacji Programu były zaproponowane wskaźniki związane z charakterem przedsięwzięć uwzględnionych w Programie, raporty o stanie środowiska publikowane w Polsce, Białorusi i Ukrainie na poziomie państw oraz regionów objętych Programem, oraz dane statystyczne i wyniki monitoringu poszczególnych inwestycji wspieranych poprzez Program (jeżeli taki monitoring dla nich będzie wymagany). Jeżeli wyniki regularnie prowadzonego monitoringu, prezentowanego w ww. materiałach będą wskazywały na pogorszenie stanu środowiska w regionie, należy zbadać czy nie jest to przyczyną projektów realizowanych w ramach Programu.

3.4 Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

W Prognozie rozważono możliwość alternatywnego sformułowania Programu. Według przeprowadzonych analiz wariantów alternatywnych zawnioskowano o pozostawienie Programu w kształcie obecnym z szeregiem rekomendacji odnośnie jego realizacji.

Podkreślenia wymaga, że Program wspiera realizację podstawowych dokumentów strategicznych UE, jak Strategii *Zielony Ład*. W tym wpisuje się w cel osiągnięcia przez UE neutralności klimatycznej w 2050 r.

Jednocześnie Program wspiera realizację celów podstawowych dokumentów strategicznych Polski, Białorusi i Ukrainy. Szczegółowe cele tych dokumentów przedstawiono w Załączniku 1 do Prognozy.

Z punktu widzenia ochrony środowiska przyczynia się do rozwiązania szeregu problemów związanych z ochroną środowiska. Stanowi wsparcie dla działań, w tym zakresie, prowadzonych ze środków krajowych. Bez Programu postęp w rozwiązywaniu problemów poprawy stanu środowiska w Polsce Białorusi i Ukrainie następowałby znacznie wolniej.

Biorąc pod uwagę korzyści z realizacji Programu, a szczególnie dla środowiska, proponuje się przyjęcie Programu.

4 ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Zestawienie opinii i uwag organów biorących udział w opiniowaniu dokumentów.

Załącznik 2. Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w ramach konsultacji społecznych wraz z podjętym rozstrzygnięciem.